

Guía Docente				
Datos Identificativos			2018/19	
Asignatura (*)	Intervención psicolóxica no contexto familiar		Código	652G01017
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descriptoros				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuadrimestre	Segundo	Obrigatoria	6
Idioma	CastelánInglés			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Psicoloxía			
Coordinación	López Larrosa, Silvia	Correo electrónico	silvia.lopez.larrosa@udc.es	
Profesorado	Baña Castro, Manuel	Correo electrónico	m.bcastro@udc.es	
	López Larrosa, Silvia		silvia.lopez.larrosa@udc.es	
	Vazquez Grobas, Maria Amparo		amparo.vazquez@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Os alumnos de educación infantil necesitan saber cómo relacionarse coas familias e qué dimensións é preciso ter en conta á hora de fixar as bases da colaboración con elas. Se trata de crear un clima de apoio mutuo e de colaboración que permita a mellora dos alumnos e da propia práctica docente.			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A1	Comprender os procesos educativos e de aprendizaxe no período de 0-6, no contexto familiar, social e escolar.
A10	Crear e manter lazos de comunicación coas familias para incidir eficazmente no proceso educativo.
A11	Coñecer e saber exercer as funcións de titor e orientador en relación coa educación familiar.
A12	Promover e colaborar en accións dentro e fóra da escola, organizadas por familias, concellos e outras institucións con incidencia na formación cidadá.
A13	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e interxeracionais; multiculturalidade e interculturalista; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sustentable.
A14	Coñecer a evolución histórica da familia, os diferentes tipos de familias, de estilos de vida e educación no contexto familiar.
A32	Valorar a relación persoal con cada estudante e a súa familia como factor de calidade da educación.
B1	Aprender a aprender.
B2	Resolver problemas e tomar decisións de forma efectiva.
B3	Aplicar un pensamento crítico, autocrítico, lóxico e creativo.
B6	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B7	Comunicarse de maneira efectiva nun contorno de traballo.
B8	Capacidade de adaptación a situacións novidosas.
B10	Capacidade de análise e síntese.
B11	Capacidade de busca e manexo de información.
B15	Capacidade para asumir a necesidade dun desenvolvemento profesional continuo, a través da reflexión sobre a propia práctica.
B16	Capacidade para integrarse e comunicarse con expertos noutras áreas e en contextos diferentes.
B17	Capacidade para presentar, defender e debater ideas utilizando argumentos sólidos.
B18	Capacidade para relacionarse positivamente con outras persoas.
B19	Comunicación oral e escrita na lingua materna.
B20	Coñecemento de outras culturas e de outras costumes.
B21	Coñecemento e comunicación en linguas estranxeiras.
B22	Creatividade ou capacidade para pensar as cousas desde diferentes perspectivas, ofrecendo novas solucións aos problemas.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.

C2	Dominar a expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias do título	
Crear e manter lazos de comunicación coas familias para incidir eficazmente no proceso educativo.	A10		
Coñecer e saber exercer as funcións de titor e orientador en relación coa educación familiar	A11		
Promover e colaborar en accións dentro e fóra da escola, organizadas por familias, concellos e outras institucións con incidencia na formación cidadá.	A12		
Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e interxeracionais; multiculturalidade e interculturalista; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sustentable.	A13		
Coñecer a evolución histórica da familia, os diferentes tipos de familias, de estilos de vida e educación no contexto familiar.	A14		
Resolver problemas e tomar decisións de forma efectiva		B2	
Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional		B6	
Comunicarse de maneira efectiva nun contorno de traballo		B7	
Capacidade de adaptación a situacións novidasas.		B8	
Capacidade para integrarse e comunicarse con expertos noutras áreas e en contextos diferentes.		B18	
Coñecemento de outras culturas e de outras costumes.		B20	
Dominar a expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro			C2
Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.			C4
Comprender os procesos educativos e de aprendizaxe no período de 0-6, no contexto familiar, social e escolar.	A1		
Valorar a relación persoal con cada estudante e a súa familia como factor de calidade da educación.	A32		
Aprender a aprender		B1	
Resolver problemas e tomar decisións de forma efectiva.		B3	
Capacidade de análise e síntese.		B10	
Capacidade de busca e manexo de información.		B11	
Capacidade para integrarse e comunicarse con expertos noutras áreas e en contextos diferentes.		B16	
Coñecemento e comunicación en linguas estranxeiras		B21	
Creatividade ou capacidade para pensar as cousas desde diferentes perspectivas, ofrecendo novas solucións aos problemas.		B22	
Capacidade para presentar, defender e debater ideas utilizando argumentos sólidos.		B17	
Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.			C6
Capacidade para asumir a necesidade dun desenvolvemento profesional continuo, a través da reflexión sobre a propia práctica.		B15	
Comunicación oral e escrita na lingua materna.		B19	
Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.			C1

Contidos	
Temas	Subtemas
1. Teorías e conceptos	1.1.Familia e diversidade familiar 1.2.O ciclo vital familiar 1.3. A familia como sistema: precisións teóricas e conceptuais 1.4. Ecoloxía da familia

2. Familia e procesos	2.1. Procesos familiares 2.2. A familia como contexto de aprendizaxe de pais e fillos
3. Técnicas efectivas de intervención psicolóxica familiar	3.1. Formas efectivas de conexión coas familias 3.2. As actividades grupais con familias 3.3. A entrevista individual: 3.3.1. Primeira entrevista: creación de un clima relacional, identificación de fortalezas e fixación de obxectivos comúns 3.3.2. Sucesivas entrevistas
4. Familias en situacións especiais	4.1. Familias e necesidades educativas especiais 4.2. Familias e diversidade socio-cultural 4.3. Familias e divorcio

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Actividades iniciais	A1 A12 C4	2	0	2
Sesión maxistral	A11 A13 A14 B3 B10 B11 B20 C6	20	0	20
Lecturas	B1 B21 C1 C2	0	50	50
Proba de resposta múltiple	A11 A14 B20 C1 C2	2	36	38
Simulación	A10 A12 B2 B6 B7 B8 B16 B18	12	0	12
Estudo de casos	A11 A32 B2 B6 B15 B22	4	8	12
Presentación oral	B17 B19 C1 C2	2	12	14
Atención personalizada		2	0	2
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Actividades iniciais	A través das actividades iniciais se realizará a presentación da asignatura e se identificarán os coñecementos previos.
Sesión maxistral	Algunhas sesións a profesora responsable fará unha exposición de temáticas complexas conceptualmente e que requiren unha exposición detallada, como, por exemplo, sobre as teorías da familia.
Lecturas	As lecturas as veces se discutirán en clase e outras deberán expoñelas na aula.
Proba de resposta múltiple	Se fará un examen tipo test para verificar os aprendizaxes básicos teóricos e conceptuais.
Simulación	As simulacións implican que a través de xogos de roles se presentan diversas situacións, tanto problemáticas como non, que exigen unha relación bidireccional entre a familia e escola a través de cartas ou entrevistas individuais.
Estudo de casos	Se presentan diversos casos. En pequenos grupos deberán discutir sobre a maneira de abordalos e presentar por escrito as súas liñas de actuación.
Presentación oral	Se ofrecerá ós alumnos a oportunidade de expor unha temática do temario

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición

Presentación oral	En todas as actividades que requiren unha atención persoalizada, se atenderá ós alumnos, na aula mentras traballan grupalmente, por exemplo, no estudo de caso, ou, no despacho. Pero, a través de Moodle os alumnos poden comunicarse cos docentes responsables de seu grupo e igualmente o teléfono ou o correo electrónico poden usalo para consultar dúbidas ou concertar citas.
-------------------	--

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Proba de resposta múltiple	A11 A14 B20 C1 C2	Se fará en examen tipo test con tres alternativas de resposta na que so unha é correcta e donde restan erros.	40
Presentación oral	B17 B19 C1 C2	Se valorará o dominio do tema, da linguaxe expositiva, a capacidade didáctica e o dominio das novas tecnoloxías.	20
Estudo de casos	A11 A32 B2 B6 B15 B22	Se presentan diversos casos. En pequenos grupos deberán discutir sobre a maneira de abordalos e presentar por escrito as súas liñas de actuación.	15
Simulación	A10 A12 B2 B6 B7 B8 B16 B18	Os alumnos serán avaliados según a súa execución no xogo de roles.	25

Observacións avaliación
ALUMNOS ASISTENTES: A matrícula de honra se concederá a partir de 9,5. Para solicitala se fará un escrito razoado dirixido á docente ou ós docentes da asignatura. Pode enviarse a través de correo electrónico. A calificación dos alumnos asistentes depende do cálculo de xogo de roles, estudo de caso, exame e presentación oral. A nota ha de ser de 5 para ter aprobado pero contando coas aportacións de cada un dos apartados de avaliación. Se considera asistente a aquel alumno que acuda ó 80% das clases expositivas e interactivas. Un alumno cunha asistencia menor do 80%, poderá incorporarse ás actividades da aula pero fará o exame como alumno non presencial. ALUMNOS NON ASISTENTES: Se considerarán como tales aqueles alumnos que se acollan á modalidade non presencial e aqueles que non cheguen ó 80% de asistencia. A súa calificación dependerá exclusivamente da nota do exame, que será específico para este alumnado. O exame será tipo test e nel se incluírán preguntas de todo o dado na materia, tanto nas clases teóricas como nas interactivas. Se considera aprobado so a partir de 5.

Fontes de información

Bibliografía básica	- Amatea, E. S. (2009). Building Culturally Responsive Family School Relationships. Boston, MA: Pearson - De Sáinz Ferrer, N., Martínez Ferrer, J. y Ruiz Salguero, J.M. (2011). Entrevista familiar en la escuela. Pautas concretas.. Madrid: Pirámide. - Dowling, E. y Osborne, E (1996). Familia y escuela. Una aproximación conjunta y sistémica a los problemas infantiles. Barcelona. Paidós. - Freeman, J. Epston, D. y Lobovits, D. (2001). Terapia narrativa con niños. Barcelona: Paidós - García-Bacete, F.J. (2006). Guía de recursos para promover las relaciones entre escuelas y familias.. Cultura y Educación, 18(3), 311-328. - García-Bacete, F.J. (2006). Cómo son y cómo podrían ser las relaciones entre escuelas y familias en opinión del profesorado. Cultura y Educación, 18(3-4), - García-Bacete, F.J. y Martínez-González, R.A. (2006). La relación entre los centros escolares, las familias y los entornos comunitarios como factor de calidad de la educación de menores y adultos. . Cultura y Educación, 18(3-4), 213-218. - Glasgow, N.A. y Whitney, P.J (2009). What successful schools do to involve families. California: Cowing Press - López Larrosa, S. (2001). La familia como contexto de aprendizaje de padres e hijos: límites, estructura y condiciones individuales. Bordón, 53, 73-88. - López Larrosa, S. (2009). El sistema familiar ante el divorcio: procesos y cambios estructurales, y su relación con la escuela y otros contextos. Cultura y Educación, , 21(4), 391-402 - López Larrosa (2009). La relación familia-escuela. Madrid. CCS - López Larrosa y Escudero (2003). Familia, evaluación e intervención. Madrid. CCS - Martínez González, R.A. Pérez Herrero, M.H. ; Peña del Agua, B.M., Garcia González, M.P y Martínez (2004). Fomento de las relaciones de colaboración entre las familias y el profesorado a través de un programa de desarrollo de habilidades para el uso del lenguaje en niños de edad infantil. Infancia y Aprendizaje, 27 (4), 425-435 - Martínez-González, R.A y Pérez-Herrero, M.H. (2006). Propuestas metodológicas para una educación de calidad a través de las relaciones entre centros docentes, familias y entidades comunitarias. Cultura y Educación, 18(3-4), 231-246. - Ríos, J.A. (2005). Los ciclos vitales de la familia y la pareja. Madrid. CCS - Robledo, P. y García, J.N. (2007). El entorno parental en la intervención de personas con dificultades del desarrollo. . Dificultades del desarrollo. Evaluación e intervención - Rothe, A., Urban, M. & Werning; R. (2014). Inclusive transition processes ? considering socio-economically disadvantaged parents? views and actions for their child?s successful school start. Early Years: An International Research Journal, 34(4), 364-376 - Sheridan, S-M. y Kratochwill, T.R. (2008). Conjoint behavioural consultation, Promoting family-school connections and interventions. Nueva York: Springer - Vázquez Huertas, C. & López-Larrosa, S. (2014). Creencias sobre la relación familia-escuela. Cambios en el futuro profesorado tras recibir formación específica. Revista de estudios e investigación en psicología y educación, 1, 111-121 - Walker, J.M.T., Wilkins, A.S., Dallaire, J.R., Sandler, H.M., Hoover-Dempsey, K.V. (2006). Parental involvement: model revision through scale development. The Elementary School Journal, 106(2), 85-104. Los alumnos contarán con bibliografía ordenada por temas en el programa que se les proporcionará al comienzo del cuatrimestre
Bibliografía complementaria	

Recomendaciones

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

As asignaturas de Psicoloxía do desenvolvemento de 0 a 6 anos e a asignatura de atención temperá complementan esta asignatura polo papel tan relevante da familia no desenvolvemento na idade infantil e pola importancia da participación dos pais na atención temperá. Igualmente, se dá complementariedade entre a asignatura de orientación e tutoría e intervención psicolóxica no contexto familiar. Recomendase os envíos dos borradores dos traballos telemáticamente e de non ser posible, especialmente cando se trata dos traballos definitivos, non utilizar plásticos, elixir a impresión a dobre cara, empregar papel reciclado e evitar imprimir borradores. Debese facer un uso sostible dos recursos e a prevención de impactos negativos sobre o medio natural. Debese ter en conta dos principios éticos relacionados cos valores de sustentabilidade nos comportamentos persoais e profesionais.

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente de acordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías